

Darko Tuševljaković

MOĆ REGENERACIJE

Kuća

Jutro je pametnije od večeri i Mirjana Dalović se tog dana probudila sa potpuno jasnom slikom onoga šta treba da uradi. Mislila je ona i sinoć da je slika dovoljno jasna, ali je tek sada, dok je trljala oči i zevala, shvatila u kolikoj se zabludi čovek može naći kada planove kroji umoran i očajan. A upravo je bila takva, ne samo juče, već cele dve nedelje, od kada joj je Vukša saopštio svoje planove, iz kojih je nju potpuno isekao. Svaka odsečena grana, međutim, izbacila mladicu, i to je bila jedna od mantri u kojima se ogledala jutarnja mudrost.

Svukla je pidžamu u kupatilu i pogledala se u ogledalu pre nego što će se na brzinu istuširati. Sa svojih trideset i sedam, bila je zadovoljna onim što vidi. Bradavice na grudima gledale su pravo u posmatrača, linija struka joj se nije značajno menjala od studentskih dana, a kada bi spojila noge, između bi se, na pravim mestima, pojavili procepi – što je za nju bio dokaz da se mišići još ne pretvaraju u testo. Na Multiviziji je svakog dana gledala Mirjane koje su odustale i opustile se, ili one koje su se operisale i potpuno izmenile, i bilo joj je drago što sebe nije mogla da svrsta ni u jednu od tih grupa. Njen vrat je bio vitak, vrat labuda, kako joj je to, kada su se upoznali, rekao Vukša, i on, taj vrat, nosio je glavu prema čijim je crtama lica gajila razumne simpatije. Ruke su joj bile tanke, ali ne i mršave, šake skladne, ne suviše nežne, ali ni zdepaste i muškobanjaste. Bile su taman. Vukša je to dobro znao. Bolje nego bilo šta drugo. Osim, možda, fizike. Problem je, onda, morao biti u hemiji.

Iako je znala da ne vredi mozgati o problemima (pogotovo kada, nakon silnog ponavljanja, izvesne reči izgube smisao), suze su joj kliznule niz obraze i ona ih je osujetila tako što je pustila hladnu vodu na sebe. Kada je sprala noć s kože (ne samo tu noć, već i one prethodne, sve do dana koji je izazvao tektonski poremećaj), lagano je doručkovala, obukla se i izašla na ulicu. Ono što joj je tog jutra sinulo (a čega se, recimo, sinoć, nakon što je pogledala dnevni izveštaj na Multiviziji, nije setila) jeste da se sve prodavnice koje su joj potrebne nalaze u njenoj ulici. Bilo je Mirjana koje su živele u naseljima toliko izolovanim da su do najbližeg marketa putovale vozom. Kao i onih koje uopšte nisu išle u kupovinu, već su za to imale zaduženo osoblje, a u nekim slučajevima i neke čudne naprave, delom nalik robotima, a delom ljudima. Ova ovde Mirjana nije se morala vrzmati po gradu; na sreću, pošto ju je pravi posao čekao tek kad završi s kupovinom. Ali pre nego što je zaista započela s danom, morala je među svojim stvarima da pronađe odevni predmet koji će joj kasnije biti potreban. Ovlašno se prebrisavši peškirom, vratila se u spavaću sobu i počela da rovari po utrobi ormara sve dok iz grotla nije izvukla dugačku pelerinu, nešto što nije obukla godinama, ali što je savršeno odgovaralo friškom prelaznom periodu. Nešto što, u odsudnom trenutku, neće delovati sumnjivo.

Dan je bio vedar, vreme kao da je želelo da joj pruži podršku. Nije imala snage da nebu uzvрати osmehom, ali jeste uspela duboko da udahne svež vazduh i krene ka prvoj prodavnici.

Vukšu je upoznala na žurki Multivizije. Dosađivala se, kao i većina sveta pozvanog da proslavi to čudo nauke, tehnike i marketinga, i uveliko je smišljala kako da ode odatle a da ne pokaže nepoštovanje prema organizatoru (iako se tu našla praktično slučajno, bila je +1 prijateljici koju je njen pravi +1 ispali), kada joj je prišao muškarac gustih obrva ispod kojih su se krile sitne, ali blistave oči, i počeo da priča s njom o fizici.

Mislila je da će joj pozliti. Rekla mu je, u šali, da nije popila dovoljno penušavca da bi pričala o nauci, a on se nasmejao, od čega su mu oči još jače zaiskrile.

„Nema tu leka”, rekao je, podigavši čašu u ruci, da nazdrave. „Ali u svoju odbranu moram da kažem da smo ti i ja ovde jednako usamljeni. Jer svi govore o gledanosti, reklamnom prostoru i udarnim terminima.”

To joj se dopalo, pa mu je dozvolila da nastavi priču o paradoksu.

„Fermi?”, pitala je. „Je li on pre dve godine učestvovao na Evroviziji?”

Nasmejala ga je ili se samo trudio da deluje zabavljeno.

„Nebitno. To je prosto teorija koja mi se mota po glavi.”

„Dovrši ono što si započeo”, rekla je. „Inače će te zauvek progoniti.”

I to ju je, na kraju, kupilo. Ne zato što je bilo zanimljivo (mada nije bilo ni dosadno koliko je očekivala) nego zbog njegove iskrene zanesenosti, tog sjaja u očima koji nije odražavao svetlost kandelabra u sali već neku dalju, mnogo uporniju žišku.

Šta ako inteligentan život, objasnio je, nužno zapada u ćorsokak, tako da nije u stanju da ispuni biološku, pa i evolutivnu ulogu pre nego što se samouništi. Tako nekako, toliko je uspela da zapamti. Životinje, rekao je, dosegnu zrelost, razmnože se i umru. I čovek postiže to isto, ali na nivou jedinke, što znači: samo kao životinja. Svest, odnosno samosvest, u tome ne igra ulogu. Ono što mu je ta samosvest podarila, međutim, trebalo bi da ga osposobi za drugačiju vrstu širenja. Za širenje višeg nivoa. Trebalo bi da je u stanju da se razmnoži na drugim svetovima pre nego što nestane na matičnom. To bi bilo logično. Ali šta ako se njegova fabrička greška ogleda u tome što će pre uništiti sebe nego posejati seme po vasioni?

Sećala se da ga je gledala ćutke, polaskana time što njeno prisustvo na žurci doprinosi nečemu. Našla se tu kako bi ovaj naučnik preispitao svoju teoriju, kako bi, odbijajući ideje o nju, Mirjanu, došao do zaključaka koji će unaprediti ljudsku misao. Da li ju je kupio njegov dečaćki zanos ili, možda, najbolja fora na svetu za osvajanje žena?

„Zar upravo Multivizija ne pokazuje suprotno?”, pitala je. „Ima nas svugde, na nebrojeno mnogo svetova.”

„Na nebrojeno mnogo Zemlji”, rekao je, pomalo odsutno. „To se ne računa. Sve su to verzije istog. I ni u jednoj od njih čovek nije odmakao od svog sveta. To, zapravo, samo potkrepljuje moju pretpostavku...”

I tako dalje, tokom naredna dva sata. Posle čega su sa žurke otišli pravo u stan na Čuburi, koji je delio s još jednim fizičarem. Ni on ni cimer nisu bili iz Beograda. Tu su došli da studiraju, pa su tu i ostali i već neko vreme proživljavali poslednje dane studentskog života, rekao je sutradan ujutro, dok ga je gledala kako se tušira. Vreme je da se nešto menja, rekao je.

Sećala se još nečega. Sećala se da je, dok je ispirao sa sebe sapunicu jakim mlazom vode, otvorila staklena vrata tuš-kabine i pružila unutra ruku, obujmivši mu prstima penis. Za trenutak je prestao da priča o sebi i stambenom pitanju, a onda je, dok mu se penis ukrućivao, nastavio, u isprekidanim rečenicama, da se žali na životne uslove i odsustvo komfora potrebnog za rad sve dok nije svršio.

„Mirjana, sto godina”, obratila joj je Senka, radnica u knjižari u koju je povremeno svraćala. Nikad ne bi kupila ništa krupno – hemijsku olovku, tabak papira, stoni kalendar, notes ili prosto papiriće za beleške koje bi lepila po frižideru – ali Senka je svejedno navikla da je redovno viđa. Mirjana, međutim, već nekoliko meseci nije imala želju da preko poruka podseća Vukšu na bilo šta, dok je ona svoje obaveze lako pamtila (njene su se beleške nalazile u njenoj glavi). Doduše, znala je da uđe u knjižaru samo da bi osetila miris onoga što se tu prodaje, papira i plastike, zarezanog drveta i grafita, nego, valjda, kad te život pritisne, zaboraviš na sitne užitke i resurse usmeriš u podizanje tog tereta.

Nije znala kako da uzvрати a da ne otvori branu u sebi. Senka je bila vrlo blaga i ljubazna, i povremeno bi jedna drugoj poverile nešto pipavo i lično, ali to što je sada čučalo u Mirjani bilo je šampion svih kategorija i plašila se da ga oslobodi iz kaveza.

„Bitno je da se ti nisi promenila”, rekla je, odglumivši neusiljen ton. „Trebalo mi široki selotejp, svejedno je da li providni ili smeđi. Daćeš mi nekoliko listova pak-papira, može i neki celofan, ako imaš, a može i heftalica. Što veća, to bolja.”

Senka je ustala od kase. U knjižari nije bilo nikog i činilo se da jedva čeka da prošetne noge.

„Mislim da imam sve. Je l' se to seliš? Nećeš me ostaviti samu u ovom dosadnom komšiluku?”

Mirjana oseti kako joj se glava greje iznutra. Stisnula je zube kao da će to osigurati da se voda ne izlije preko kapaka, ali tako nije mogla da progovori, pa je ipak opustila vilicu.

„Ne ja, ali...” Osetila je kapljice na obrazima. „Jebiga.”

Senka joj je pomogla da se nasloni na pult.

„Šta bi?”

Na Senkinom licu se usekla duboka, brižna bora.

„Ne selim se ja”, rekla je i šmrknula. „Nego on.”

Naravno da je Senka pitala za detalje i naravno da joj je, zagledana u novonastali kanjon na Senkinom licu, Mirjana sve ispričala.

Pre malo više od dve nedelje, Vukša se probudio pored nje, već budne, ustao i umio se, zaboravivši da joj poželi dobro jutro. Takođe, smučkao je doručak, ali samo za sebe. Nije je pitao šta bi želela da jede, iako su se ranije često bavljali sklapanjem dnevnih ili nedeljnih jelovnika. Nekad bi kuvao on, nekad ona – znali su i od toga da naprave igru, bacajući novčić ili izvlačeći papirić s brojem iz šešira. Jedina lutrija koju je spreman da igra, govorio bi. Mada, odavno nije rekao ništa slično, niti je izvlačio šešir iz ormara. Ovog puta je samo doterao stvar do kraja: spremio se za posao i izašao iz kuće ne pozdravivši se s njom. Pitala se šta se dešava, ali nije želela da grebe duboko – bilo je prigodno

i lako takvo ponašanje objasniti poslovnim problemima. Rad u Multiviziji bio je pakao za zaposlene na svim nivoima, a pogotovo za nekoga ko se, zapravo, razume u mehanizam koji omogućava takvu vrstu programa. Ponekad su ga danima opsedale misli o kojima nije govorio i tada je bilo bolje ne dirati ga, da ne bi planuo zbog sitnice, pa se posle (što je bilo još gore) izvinjavao i insistirao na finoći (koja bi narednog jutra opet nestala). Bio je hirovit, ali valjda su svi naučnici takvi. Vrativši se tog dana s posla, nastavio je da se duri, obarajući sopstveni rekord. Večerali su u tišini, posle čega je izašao da oprtči krug oko kvarta, a kada se vratio ćutke se istuširao i legao. Pomislila je da bi možda u krevetu mogla da ga odobrovolji, ali je i to odbio, ugasivši lampu sa svoje strane kreveta pre nego što je uopšte uvukla ruku ispod čaršava.

Sutradan se ponašao isto, kao i sledećeg dana, sve do večeri, kada je, posle trčanja, oznojen i zadihan, rekao da više ne može tako i da je odlučio da nešto promeni u životu. Opet ta promena. U nekim ljudima je uvid u tuđe svetove rasplamsavao želju da stalno nešto menjaju u svom, kontinuitet su poistovetili s dosadom, čvrsto tlo pod nogama sa tegovima koji ih drže u mestu.

Nije odmah shvatila na šta misli, a onda joj je, tokom njegovog neobično vrludavog izlaganja, doprelo do svesti da je sve to već videla na Multiviziji pre nekoliko meseci. Jednu od Mirjana ostavio je njen Vukša (vrlo sličan tip, sa čak sličnim imenom, Vuk, Vukašin ili nešto takvo), i ta Mirjana je sada lutala ulicama poput duha, retko se odazivajući na pozdrave poznanika. Ova ovdašnja Mirjana nije više bila u stanju da ga sluša kada ju je koplje saznanja pogodilo u grudi. Vukša je nastavio trapavo (tobože ili stvarno, posle se često pitala) da objašnjava šta je to što se promenilo u njemu, i tokom tog mučnog monologa bi joj poneka reč, poput „promene”, „okolnosti”, „usamljenosti” i „ugašene vatre”, odjeknula u glavi – na osnovu čega je mogla da nasluti kontekst; da krajjičkom oka osmotri pejzaž koji je iscrtao oko sebe i neke druge žene. Iako je razlozi nisu mnogo zanimali – bilo joj je svejedno da li je ostavlja zbog druge žene ili zbog toga što nas je konačno posetila visokorazvijena civilizacija i time razrešila Fermijev paradoks – osetila je kako joj organi ključaju, i jedino što je u tom trenutku prema njemu osećala bio je bes. Prema njemu i prema sebi. Prema njemu zbog... pa, to je bilo jasno, seronja im je potrošio godine života i sada je odustajao od svega nudeći banalne, amaterske razloge (on, sa svojim preciznim, analitičnim, naučničkim umom), a prema sebi... pa, sebe je prezirala zbog slabosti, zbog toga što ona nije bila ta koja će reći slušaj, astronome, astroseronjo, previše sam uložila u tebe, a premalo mi se vratilo. Zbog toga što nije potegla prva. Zbog toga što se za nju ljubav, jedna od reči izlizanih poput „usamljenosti” i „vatre”, još nije ugasila.

Poslednje što je rekao, iznevši argumente o usamljenosti i potrebama, bilo je da će još tog dana otići iz stana i poneti onoliko koliko može da mu stane u šake. Zamolio ju je da se za ostatak strpi malo.

„Doći ću za dve nedelje, Mirjana, najviše. Obećavam.”

Kao da je nju, nakon vesti da je ostavljena, najviše mučilo šta će s njegovim stvarima. Možda ju je perfidno svodenje priče na praktična pitanja, na tehnikalije i prostorno-vremenske dogovore, pogodilo više od svega drugog. Istrtljavši ono što je imao uz nekarakterističnu i, sve je više podozrevala, planiranu smušenost, brže-bolje se potrudio da precizira dinamiku njihovog razilaženja.

„Stvari?“, pitala je, začudivši samu sebe odsustvom suza (ali one su ubrzo došle, čim ju je tog dana ostavio u zaglušujućoj tišini). „Lako ćemo sa stvarima, Vukša. Nego, šta ćemo s rukom?“

Zatreptao je teatralno poput glumca.

„Ma daj. Sigurno ti je palo na pamet“, rekla je. „Sigurno si našao neko razumno rešenje. I za to mora postojati jednačina. Ili je to novi paradoks, a?“

„Ne razumem, Mirka.“

Taj nadimak ju je opekao po celoj koži. Možda je i onaj drugi, paralelni Vuk ili Vukašin, svoju Mirjanu tako zvao, nije bila sigurna, ali svejedno joj je tepanje zvučalo neiskreno i ljigavo.

„Češće smo i bolje komunicirali preko nje nego bilo kako drugačije, Vukša. Bukvalno sam ti bila desna ruka. Pa se pitam kako ćeš bez nje. Mada, ruke su zamenljiva roba, tako da, ko zna...“

U tom trenutku je odnekud smogla snage da mu uzvрати, ali već desetak dana kasnije, kad ju je nazvao, sve je pokvarila.

Vreme leči rane, ali ne nudi zaborav, i Mirjana je toga ubrzo postala svesna. Prvi dan samoće bio je loš, ali je naredni bio gori, a onaj posle njega neizdrživ, i tako redom. Nije odlazila na posao, nije išla u kupovinu, nije jela, nije spavala, nije gledala Multiviziju, a nekako joj se činilo da nije ni bila budna. Vreme je provodila u čistilištu u kom su se mešala sećanja na ono što je bilo i na ono što nikad neće doći, u zemlji koja nije imala čvrsto tlo već se u njoj lebdelo kao u mehuru od sapunice. Taj balon je, međutim, pukao kada je zazvonio fiksni telefon, čiji je broj malo ko imao. Među njima je bio Vukša i Mirjana je skočila ka aparatu s takvom silinom da joj se zavrtilo u glavi.

„Hej“, rekao je kao da tepa detetu. „Kako si?“

Odgovorila je nešto, nije se sećala šta, i Vukša je brzo prešao na stvar. Došao bi tad i tad, ako nije problem, da spakuje šta je preostalo i odnese u svoj novi dom. Zahvalio joj se na strpljenju.

„Nikakav problem“, rekla je i osetila u sebi vatru zbog najavljenog susreta, a odmah potom i ukus gorke, tamne sluzi koja se prosula po vatri, da je ugasi. Duvala je iz sve snage negde unutar svojih prsa ne bi li održala plamičke u životu. „Možda i jeste najbolje da se lepo rastanemo. Vukša...“

„Da?“, rekao je.

„Šta misliš da, kad dođeš, jedemo zajedno?“ Zaćutala je. Nije imala kad da razmisli o toj ideji, koja joj se javila bez najave. Nedostajao joj je povratak na staro, želela je da još jednom iskusi uhodani ritual. „Skuvala bih nešto za rastanak.“

Nije odmah odgovorio i tih nekoliko sekundi razvuklo se u sate – sate u kojima je zažalila zbog toga što je išta predložila, pa je prekorila sebe zbog malodušnosti, a onda je razvila klimavu nadu da će sve ispasti kako treba i da će on, možda, posegnuti za bacanjem novčića kako bi odredio ko će biti kuvar za datu priliku, samo da bi, naposletku, udarila sebi packu zbog naivne optimističnosti.

„Naravno“, rekao je Vukša, mlako. Sterilno. Kada su završili razgovor, Mirjana je konačno legla i odlutala u pravu zemlju snova.

Senka nije želela da ponudi nikakav sud i Mirjana joj je bila zahvalna na tome.

„Zaista prezirem sebe zbog slabosti”, rekla je, izvadiвши karticu da plati ono što je došla da kupi. „Praktično sam sve do sinoć bila ushićena zbog toga što će doći. Gledam često pregled dnevnih aktivnosti drugih Mirjana na Multiviziji, i svašta tu vidim. Mnoge verzije nemaju veze sa mnom. Izgledaju drugačije i žive u nerazumljivim svetovima. Ali ima i onih što se samo u detaljima razlikuju od mene. Ima jedna... ali neću sad o njoj. Bolje o ovoj drugoj, sinoć sam baš pregledala njen dan. Ko zna, možda si naletela na taj svet. Već mesecima im je napeto, žene su ustale protiv siledžija, postoje kampanje na društvenim mrežama. Neki od nasilnika su uhapšeni i izvedeni pred sud. Onako... izgleda kao nekakva revolucija.”

Senka je klimnula glavom.

„Pa ništa, gledala sam tu svoju verziju i divila se njenoj odlučnosti, a onda sam okrenula na kanal na kom Mirjana živi u nekoj vrsti matrijarhata. Tu je revolucija završena ili za njom nije ni bilo potrebe. Svidelo mi se sve to i zaspala sam mirna, iako sam znala da je danas 'dan de'. A onda sam se jutros probudila i shvatila da i te druge Mirjane možda uveče sednu pred svoju Multiviziju da gledaju mene. Kako plačem i smejem se, kako se grčim i posrćem po stanu neispavana... Kako pozivam na ručak tipa koji me je šutnuo.”

„Vidiš”, rekla je Senka i vratila se na svoje mesto za kasom, „nikad nisam razmišljala o tome da i one nas gledaju.” Prsti su joj se razleteli po tipkama i Mirjanin račun je iznikao iz aparata. „Pitam se kako ću večeras zaspati.”

Senka je to rekla u šali, ali Mirjana se nije nasmejala. Izašla je iz knjižare i pošla dalje niz ulicu.

Piljara

„Nemoj da sam te videla kako pipaš paprike”, zaorilo se prostorijom u kojoj, činilo se, jedino na plafonu nije bilo robe, „jer ću ti odseći prste i naterati te da ih progutaš!”

Da su okolnosti bile drugačije, da je ovo bio neki dan pre nekoliko meseci ili, još bolje, pre nekoliko godina, Marijana bi se nasmejala Oliverinom altu i zbunjenom licu kupca koji se zaista spremio da jagodicama proveri kvalitet robe. Ovako, bilo joj je samo drago što Olivera ne više na nju (a i nadala se da će drekom oterati mušterije, tako da Mirjana neće morati da se tiska s njima u pretrpanom prostoru i mrmlja „izvinite” i „samo malo” dok pokušava da dohvati nešto s viših polica). Nije bila za svet; na licu joj se sigurno videla muka, a nisu svi bili pogodan slivnik za izlive emocija kao Senka. Oliveru je poznavala isto koliko i knjižarku, ali s piljarkom nije bila toliko bliska. Proćaskale bi o M&M-u (o Multiviziji i mušterijama), ali je svejedno bila od onih poznanika kojima na pitanje „kako si?” odgovoriš sa „dobro” čak i kada to nisi. Mirjana se pitala da li će sada uspeti da je slaže.

„Pogledaj ih samo”, dobacila je Olivera za nijansu nižim tonom i namignula joj. „Pisanje je kao zapišavanje teritorije, jer niko posle neće kupiti ono na čemu je neko ostavio otiske prstiju. Nego, nešto si ubledela, komšika. Dođi, kod mene nema gužve, mušterije beže čim me čuju. Ovde me seci ako znam zašto...”

Pošla je ka pultu za kojim je Olivera trebala listove sa glavica kelja. Vazduh je mirisao na pokošenu travu, na poljanu posle kiše, i Mirjani se suze opet nakupiše u očima. Potreba da ono što je muči izađe iz nje bila je suviše velika. No, pre nego što će stići do Olivera i – bilo je jasno – ipak joj se ispovediti, morala je da se provuče pored mlađeg muškarca koji je zurio u gajbicu s paradajzom kao da očekuje da pod silinom pogleda najbolji komadi sami iskoče i pređu u kesu. Pokušala je da ga ne dotakne, ali prolaz je bio baš uzak. Osim toga, on se, nesvestan njenog prisustva, nije pomerio ni palac kada mu je prišla. Promrmljala je izvinjenje tako nerazgovetno da ni sama nije bila sigurna šta je rekla, pa udahnula duboko da se učini što tanjom. Svejedno se očešala o njegov kuk i guzicu, čak joj je i njegova ruka, spuštена uz telo, nakratko dotakla bedro. I umesto da je to navede da požuri kroz tesnac, Mirjana je zastala i zažmurila. Žmarci su je podišli od palca na nozi do poslednje dlake na glavi. Opet je nešto promrmljala. Ovog puta to i nije bila reč već nešto između jecaja i uzdaha.

Vukša. On je bio kriv za to. Mada je to posebna vrsta krivice, ona o kojoj ništa nije mogao da zna, jer mu nikad ništa nije prigovorila.

„Šta je bilo, mala?“, pitala je Olivera kada se Mirjana doteturala do pulta.

I Mirjana joj je ispričala. Ne onako detaljno kao Senki, ali dovoljno podrobno da Olivera ostane bez teksta (što je bilo retko). Odsecala je kratkim nožem požutele listove s raznog povrća iz ponude, pa je tako podmlađene komade vraćala u kutiju, a onda ju je, posle duge tišine, pitala da li ima spisak namirnica za taj famozni ručak.

„Nemam“, rekla je Mirjana, obraza vrelih od sramote. „Ali znam šta mi treba.“ Obazrela se po licima mušterija koje su odbijale da napuste prodavnicu. „Zamolila bih te da mi ti to prikupiš. Nesigurna su mi kolena.“

Olivera ju je ostavila za pultom, da diktira namirnice, pa se rastrčala po lavirintu radnje. Krompir, luk jedan, luk drugi, šargarepa, prokelj, suve šljive, bademi, crno vino... Začas se sve to našlo pred Mirjanom, izmereno i spremno za pakovanje.

Olivera je pitala treba li joj još nešto i Mirjana se premišljala, nije bila sigurna oko recepta. Piljarka ju je neko vreme čekala da se smisli, a onda ju je pitala kada je poslednji put gledala sebe na Multiviziji. To je bila svačija tema.

„Nisam to tamo ja, ali gledam je redovno.“

„Pa to, ne sebe, nego skoro pa sebe. Šta znam, ja sam se totalno navukla. Čim dođem kući krenem da šaltam dok ne naletim na verziju koja mi prija. Ako su me mušterije namučile, potražim svet u kom ih ta 'skoro pa ja' šutira u dupe ili svet u kom uopšte ne držim... mislim, u kom ona ne drži piljaru, nego radi nešto sasvim drugo. Ima jedna što radi od kuće. Ta me smiruje, kao da gledam u akvarijum.“

„Razmišljaš li ikad o tome da i one gledaju nas?“, pitala je Mirjana. Olivera je spustila nož na pult.

„Ponekad“, rekla je i odmerila stariju ženu koja je merkala pomorandže. Zaustila je da je opomene, pa se predomislila. „Ali znaš, nisam ja najgora među njima. Istina, ima ih veoma uspešnih, jedna je čak visoka funkcionerka, mada joj je svet takav da se nikad ne bih menjala s njom. U tome i jeste štos, kad pogledaš. Ne zavidim nijednoj, znaš? Svaka je na neki način sjebana. Izgleda da od toga ne može da se pobegne. Svetovi u kojima šupak jednog dana prosto odluči da te napusti su u većini.“

Shvativši, valjda, da je komentar možda suviše grub, začutila je i vratila se povrću.

„To bi verovatno trebalo da nas uteši”, rekla je Mirjana, ali kakvu je utehu mogla da oseti dok zamišlja reakcije svojih verzija koje je gledaju kako, iz meseca u mesec, iz godine u godinu, strpljivo pruža ruku ispod čaršava, a ne dobija ništa zauzvrat. Ili ne ništa, ali svakako ne ono što joj je potrebno. I kako onda, naelektrisana i kratkog daha, istom tom rukom dodiruje sebe. Ali to je varka, lažno zadovoljenje. Otud žmarci kad god se nađe u blizini nekoga ko bi je mogao privući; napetost, neispražnjeni naboje. Te druge Mirjane sigurno vide koliko je željna i neispunjena. I ona opet oseti sramotu, ovog puta zbog neoprostive neodgovornosti prema sopstvenom duhu i telu. Izuzev u jednoj nesrećnoj prilici, čekala je da se stvari promene same od sebe i sada su se, eto, promenile. Velika pouka koju Multivizija nudi jeste da čovek nikad ništa ne nauči, čak ni kad mu neko na ekranu pokaže sve moguće greške i uspehe: tvoj život je samo tvoj i, čak i uz mudrost svih svetova, privilegija da ga upropastiš ili oplemeniš takođe je samo tvoja...

Nikad neće zaboraviti to veče, kada je s koleginicama s posla otišla u bioskop. Nije se sećala šta su gledale, ali je glavni glumac bio lep, imao je dobar glas i pogledom je se kao platno. Kao neka hormonalna tinejdžerka, pomislila je tada, zabavljena sopstvenom reakcijom na dvodimenzionalnog muškarca iz holivudske bajke. Sedela je poslednja u nizu poznanica, tako da je sedište do nje zauzeo neznanić, i dugo nije obraćala pažnju na njega. Sve dok im se, pretpostavljala je slučajno, laktovi nisu sudarili na naslonu za ruke. Tada su se pogledali i izvinili jedno drugom. I onda do kraja filma nije mogla da odagna misao o njegovom prisustvu, o tome da su na milimetar od toga da se ponovo sudare, iako se to do odjavne špice nije desilo. A onda, kada su se svetla upalila, bolje ga je osmotrila i videla da je mlad i lep, ne baš kao glavni glumac, ali ono je bila bajka, a ovo stvaran život. Momak se nasmešio i pitao je da li joj se dopao film. Uzvratila je da protagonista nije za bacanje, što je njemu izmamilo još širi osmeh na lice i – u tom trenu je bila sigurna – momak joj je namignuo. Nekoliko minuta kasnije, dok je s koleginicama stajala ispred bioskopske sale, više nije bila sigurna u taj mig. Možda joj se pričinilo na mutnom svetlu, možda je to bio samo tik i nije bio osmišljen da provocira, ali onda je momak izašao iz zgrade i očešao se o nju. Namerno, nije bilo nikakve sumnje. Uхватила je delić njegovog pogleda i primetila krajičak osmeha na njegovim usnama.

Brzo se oprostila od kolegunica i pošla za njim. Time da se ionako kreće u njenom pravcu tešila je sebe sve do trenutka kada je trebalo da nastavi pravo preko raskrsnice, dok je on skrenuo u bočnu uličicu. Zastala je nakratko, pa ipak nastavila da ga prati. To je sada bilo istinsko uhođenje. U ušima joj je zujalo od uzbuđenja i nije bila sigurna zbog čega to radi, odnosno, šta očekuje da će se na kraju desiti, ali nije mogla da se zaustavi. Noge su je same nosile, sve do kraja puta, koji je označio slabo osvetljen haustor neugledne zgrade. Momak je počeo da petlja oko džepova i ključeva, i za to vreme ga je Mirjana sustigla. Pustila je telo da je vodi, a telo joj je govorilo da mu treba prići bliže.

„Hej”, uspeo je da kaže pre nego što se unela u njega, gurnuvši ga dublje u mrak ulaza. Udario je leđima o vrata i opet nešto rekao, možda je nešto pitao, ali ona nije imala dovoljno daha da uzvratiti rečima. Posegnula je spretno (neuporedivo spretnije od njegovih prstiju dok su tragali za ključem) za šlicem na njegovim pantalonama, pa je rastvorila prorez na boksericama, izvukla njegov penis na večernji vazduh i stegla ga u šaci.

Momak je prestao da diše, činilo joj se, i podigao je ruke u odbrambeni stav. Ali ona nije povukla svoju ruku, jer je osetila kako mu se penis ukrućuje. Naposletku mu nije trebalo mnogo. Trajalo bi to još kraće, da povremeno nije zverao naokolo, u strahu od prolaznika. Za razliku od njega, ona uopšte nije obraćala pažnju na okolinu. Bilo joj je važno samo treperenje koje ju je obuzelo, žmarci nalik na insekte koji se roje u njenom telu.

I kada se završilo, momak je nestao u ulazu, a ona je obrisala dlan o reklamu za frizerski salon zalepljenu na zid zgrade. Nisu razmenili nijednu reč, kao ni brojeve telefona, i Mirjana se pitala da li su uopšte razmenili neku emociju. U njoj je sve nastavilo da podrhtava i kolena samo što je nisu izdala na putu do kuće, u kojoj ju je čekao Vukša. Ili je nije čekao, obuzet beskrajnom količinom posla. Poput patološkog proždrljivca koji postane svestan progutane količine tek nakon obroka, u glavi su joj se lampice palile sa zašćenjem. Zašto je to uradila i šta je mislila da će postići? Ako je želela da izbacila iz sebe insekte, da li je zaista verovala da je to pravi način? Ako je samo želela seks, zašto sa sebe nije svukla gaćice?

Kod kuće, kako je i pretpostavila, Vukša je sedeo za radnim stolom i zurio u ekran kompjutera. Nije je čuo kada je ušla, niti se odazvao kada ga je pozdravila. Možda ga, dođuše, i nije pozdravila. Možda je to učinila u sebi. Zavukla se u krevet i uključila na tabletu Dnevni pregled, da proveri ima li u ponudi neka Mirjana koja je te večeri zaista svukla gaćice.

Olivera ju je dugo posmatrala sa druge strane pulta, a onda se okrenula ka jedinoj preostaloj mušteriji u piljari i viknula tako da se hrpa smežuranog lišća rasula oko njih poput ogromnih konfeta. „Jebem ti budalu! Pa ko je još video da se jagode tako gnječe...“, rekla je i zapretila prstom uplašenom kupcu, dok je Mirjana, osvestivši se, grabila svoju robu i spremala se da pođe dalje.

Apoteka

„Ali zašto si, onda, toliko dugo ostala s njim?“, pitala ju je Lea, njena školska drugarica, koju je videla češće od ostalih trgovaca u ulici. Ljudi se dele na one kojima je srednja škola najdraža uspomena iz mladosti i one koji su jedva čekali da se to mučenje završi, i Mirjana je spadala u tu drugu grupu, dok se Lea uvek sa žarom vraćala na romantičnije gimnazijske dane. Sećaš li se ovoga i sećaš li se onoga, pitala bi je kad god bi Mirjana svratila da kupi nešto, iako se Mirjana nikad ničega ne bi setila. Ona nije ostala u kontaktu ni sa kim od starog društva, osim s Leom, a i to je bilo sasvim slučajno, jer, da se Lea nije zaposlila u apoteci Mirjani ispred nosa, verovatno bi i nju, kao i ostale, izbegavala na ulici. No, nije žalila zbog toga. Ispostavilo se da je, i pored sklonosti ka reminiscencijama, Lea sasvim fina, zapravo finija nego što je to bila u školi, kada je pripadala odeljenskom klanu lepotica. I sada je bila lepa, ali ne i lepša nego onomad, dok su druge devojke, među koje je Mirjana neskromno svrstavala sebe, u međuvremenu ostvarile pun potencijal i sustigle je. Tako da su stajale na ravnoj nozi, makar što se izgleda tiče. Obrazovanje, to je bila druga priča (pošto je Mirjana, kao večita apsolvantkinja, i dalje na formulare ispisivala ono nesrećno SSS, nalik na siktanje otrovnice), baš kao i privatni život, koji je kod Lee poprimao boemske razmere. Prema sopstvenim rečima, nikad nije

imala stalnu vezu, niti će. „Kod vezivanja, najviše volim lisice”, šapnula bi tako da je mušterije ne čuju.

Mirjana je znala da će joj u apoteci sledovati nezgodna pitanja.

„Zašto ti njega nisi ostavila?”, dodala je Lea i raširila ruke, pozivajući se na elementarnu logiku i zdrav razum. Na neiskorišćenu mudrost multiverzuma.

Lea je upoznala Vukšu i Mirjana je znala da apotekarka ne misli bogzna šta o nje-mu. Smatrala ga je odsutnim čovekom, izgubljenim slučajem, ali ko je još video naučnika usredsređenog na bilo šta osim nauke, branila bi ga Mirjana. Izgleda, međutim, da je Vukša umeo da se usredsredi i na još ponešto. Samo ne na nju.

„Valjda zato što ga volim”, rekla je, pa odmahнула glavom. „Zato što sam ga volela. Otkud znam, nije tako jednostavno. Čovek se uvek nada da će se stvari preokrenuti. Da će faza proći.”

Lea nije imala živaca za reči kao što su „ljubav” i „nada”. Pokazala je očima Mirjani da se pomeri kako bi uslužila bakicu sa zgužvanim receptom, a onda joj je naložila da sedne na stolicu kraj koje se nalazio aparat za merenje pritiska. Zatim je izašla iz svog staklom ograđenog pulta i zauzela susednu stolicu.

„Trebali da proverimo?”, pitala je, pokazavši na aparat. Mirjana je odmahнула glavom.

„Žao mi te je”, rekla je Lea, „ali zato ja stalno pričam da je više malih raspada bolje nego jedan veliki. To ti je kao arsenik. Ako ga piješ pomalo, naviči ćeš se i preživećeš. A velika doza, e to će ti doći glave... Ne kažem da sam hrabra, naprotiv, veća sam kukavica od tebe. Ti si bar pokušala da imaš nešto, da održiš to u životu. Ja ne pokušavam. Stalno živim u svetu koji izbegava da se dovede u žižu. Ali, koji god razlozi bili, čini mi se da u zbiru bolje prolazim.”

„Nije oduvek bilo tako”, rekla je Mirjana i podigla merač pritiska sa stočića. Počela je da pumpa gumenu lopticu. Ventil na vrhu je bio otvoren, tako da je ruka radila uprazno. „Nekada sam i ja razmišljala o mogućnostima. O tome koliko ih je, a ne o tome koliko je koja ostvarljiva. Živela sam u zamućenom svetu i radila upravo to: namerno sam zrikavila oči kako bih razmazala linije. Tada nije bilo Multivizije, da ponudi beskonačnu neodređenost, da izjednači sve načinjene i nenačinjene korake. Uživala sam u onome kada se na letovanju probudiš u sobi, a ispod prozora se čuje graja tek pristigle grupe turista. Autobus brekće ispred hotela, točkovi kofera kotrljaju se po ulici, turisti viču uglas. Ne razumeš šta govore, nisi sigurna da li se uopšte služe tebi poznatim jezikom, ali svejedno zamišljaš da razmenjuju egzotične informacije. To je za mene bila magija. Želela sam da zauvek ostanem u stanju neizvesnosti, između mogućnosti. Ali ono traje sve dok u žamoru ne razaznaš nešto tipa: 'noge su mi otkle od autobusa' ili 'nadam se da u kaficu postoji klonja'. Razumeš? Takav je život ispao s njim.”

Shvatila je da će, nastavi li da stiska gumu aparata, pokvariti nešto tek kada je Lea svojim dlanom preklompila njen.

„Bilo je lako zavoleti ga”, rekla je. „Lebdeo je u oblacima. Postojale su bezbrojne budućnosti. Bio je to najlepši osećaj na svetu.”

Ne, ne i ne, rekla je onom procentu sebe sačinjenom od vode. Ovog puta nećeš...

„Sećam se letovanja s početka veze. Išli smo trajektom na ostrvo i bili smo umorni od putovanja, ali nismo mogli da zaspimo na klupama u kabini. Umesto toga, zabavljali

smo se posmatrajući ostale putnika i krojeći priče o njima. 'Ona tamo gospođa', zadala bih mu zadatak i diskretno pokazala ka punačkoj ženi u letnjoj haljini. 'Ona?', rekao bi on. 'To ti je Grkinja udata za Beograđanina koji uvozi maslinovo ulje. Nju koristi kao vezu s proizvođačima, pošto ona zna jezik i lakše pregovara. Ali ono što on ne zna jeste da ona ima mračnu tajnu, od koje se ne odvaja...' I to bi bilo dovoljno da me nasmeje. 'A onaj tip tamo?' 'Taj? Upravo je on njena mračna tajna. To je student iz Čačka koji je radio u dostavnoj službi kako bi platio školovanje, i tako su se upoznali. Nekoliko puta joj je dostavio porudžbine s interneta, da bi, onda, počeo da dostavlja i ono što mu poruči na licu mesta. Ali to im nije bilo dovoljno, tako da je počela da ga vodi u posete rodnoj grudi, da joj tamo stiska grudi.' Ili nešto u tom stilu. 'A ona devojka, s detetom?' 'Eh, pa to je jasno. Nevenčana supruga čačanskog studenta. Dete je njihovo. Nemaju kome da ga ostave, pa ga ona vodi sa sobom. Iako bi bolje bilo da mali ne bude tu kada zli par počne da ostvaruje mračni naum. Njih dvoje planiraju da otmu Grkinju i ucene trgovca uljem. Sačekali su da ona ode u Grčku, jer trgovac tu ne može da potegne svoje veze. Ovde su sve veze njene, svi ti Stavrosi i Jorgosi, i ne bi imao ko da im naloži da je traže.' 'A koliko bi tražili para?', pitala bih. 'Ne bi oni tražili novac, nego maslinovo ulje. Jer majka studentovog deteta u okolini Čačka ima plantažu paradajza. A paradajz salata je najbolja kada u nju tokneš maslinovo ulje...'"

Mirjana je zurila u svoje i Leine šake. Umesto njih, videla je slike iz prošlosti, jasno kao na ekranu Multivizije.

„Ti trenuci su bili lepši od celog letovanja. Ali već tokom sledećeg, ili onog tamo, nešto se promenilo. Sve te budućnosti su nestajale i svodile se na onu najizgledniju, onu na kraju linije najmanjeg otpora.”

Oslobodila se Leinog stiska i gurnula aparat za merenje pritiska sa stočića. Lea se trgla, ali nije prigovorila. Čučnula je da pokupi delove s poda, a onda je, čuvši zvonce s ulaznih vrata, dobacila mušteriji da apoteka ne radi.

„Hvala ti”, rekla je Mirjana. „Mislim da me je slagao.” Konačno je prevalila preko usana misao s kojom se tog dana probudila. „Nekoliko godina kasnije, došao je jednog dana s posla i kazao da je izvršio analize (isprva sam mislila da se to odnosi na nekakvu fiziku i istraživanje multiverzuma), te da rezultati nedvosmisleno ukazuju na to da je sterilan. Prihvatila sam to mirno. U redu, rekla sam. Ali on nije bio zadovoljan odgovorom. Kao da je očekivao da napravim scenu, da plačem i optužujem ga da mi je upropastio život. Da mi je oduzeo i tu jednu budućnost. Ko zna, možda je tu telenovelu video kod neke od svojih verzija. Pošto je moja reakcija izostala, odlučio je da će on praviti scene. Postepeno je počeo da me izbegava, da se sklanja od mene u krevetu, da uzmiče kada bih prišla da ga zagrlim, da mi podmeće obraz kada bih da ga poljubim. Svalila sam to na potištenost i poslovne probleme, ali sada mislim da je to bio samo izgovor. Mislim da je za sterilnost znao od samog početka, samo je ćutao. Možda da me ne bi odbio od sebe. A onda, kada se umorio od mene, kada je pronašao nekog drugog, odlučio je da iskoristi džokera. Čekala sam da se stvari vrata na staro, verujući da je to, je li, samo faza, ali to je zato što nisam podozrevala da je sve deo plana.”

Na licu joj je nesvesno zaigrao osmeh. Zatezanje mišića u tu grimasu bilo je neprijatno, gotovo bolno.

„Onog dana kada smo se upoznali, pričao mi je o Fermijevom paradoksu. To jest, o teoriji koja ga objašnjava. Zašto smo i dalje sami. Zašto nas dosad već nije posetila vanzemaljska civilizacija. Rekao je da misli kako će se čovečanstvo samouništiti pre nego što uspe da se odseli s ovog sveta. Da je čovekov problem u tome što nije u stanju da ispunji biološku funkciju i poseje seme među zvezdama.”

Ustala je sa stolice i vratila se za pult.

„Tada sam mislila da te seksi reči služe za osvajanje ženke. Sada mi se čini da je nekako želeo da ukaže na to koliko je sjeban a da me pritom ne otera. Već dugo me pušta samo da... pa, znaš”, rekla je i pokazala rukom na šta misli, dok je Lea zauzimala busiju s druge strane stakla.

„Drkadžija”, rekla je apotekarka, sasvim ozbiljna, kao da nudi stručni savet.

Mirjana obori pogled na ono što je dotad kupila, kese i cegere spuštene uz pult. Još samo nekoliko stvari i to će biti to. Osmeh koji je ponudila Lei bio je malčice mekši i životniji.

„Molim te da mi daš nešto jako za smirenje i nešto još jače protiv bolova.”

Lea ju je pogledala iskosa preko stakla.

„Nećeš napraviti neku glupost?”

Mirjana napući usne kao da razmatra mogućnosti.

„Ako je i napravim, biće to samo jedna u nizu”, rekla je. „Ali znaš kako kažu? Ništa nije dugačko, ako se dobro skrati.”

„To znači da ga više ne voliš?”, pitala je Lea.

Mirjana je klimnula glavom.

„Kada si prestala?”

„Jutros”, rekla je Mirjana.

Mesara

Otkako je tog dana otvorila oči znala je da će mesara biti najteži deo kupovine. Za to je postojalo više razloga. Meso je činilo glavni deo jela, te je, samim tim, sadržalo sve ono što ju je u vezi s tim obrokom nerviralo. Ukazivalo je na jalovost njenih nadanja, na uzaludan trud, na prezira vrednu pomirljivost, na poniznost. U mesu se nalazilo sve ono što je morala da izbaciti iz sebe. Kao i sve drugo, ljubav je imala granice, ali Mirjana se njima retko bavila. Nedavno je, doduše, na Multiviziji gledala jednu od Mirjana koja se mesecima starala o dementnoj tetki. Mirjanina tetka je davno umrla, ali ovu staricu je bolest pretvorila u pravo čudovište, i ma koliko se ta druga Mirjana trudila, bilo joj je teško da odvoji ženu od njene boljke. Žalila se prijateljicama kako oseća da se mentalno svakog dana udaljava od nje, dok joj je fizički, pošto je tako nalagala situacija s pranjem, presvlačenjem i ostalim svakodnevnim aktivnostima, postajala sve bliža. Možda se takav model mogao primeniti na sve ljude, pa i na Vukšu. I njega je bilo teško odvojiti od njegove boljke: sterilnost je, u raznim nijansama i značenjima, postala njegova dominantna karakteristika. Kako je vreme prolazilo, sve je manje želeo da ostvaruje kontakt s njom. Kada bi to jasno i glasno poželeo (ili nekim drugim migom ili gestom odobrio), ona bi pružila ruku ka njemu i to bi bilo to. Dešavalo se da on ostane u sobi dok ona, posle, pokuša

da zadovolji sebe, i njegovo prisustvo joj je pomagalo, iako nije bila sigurna šta to tačno njemu znači, to jest, budi li ikakvu emociju u njemu. Ništa ne bi rekao, mada bi, recimo, uvek sačekao da ona završi kako bi zaspao.

Sve u svemu, jutros se probudila i pomislila kako je i ona s vremenom sve lakše prihvatila sterilnost odnosa, gotovo se radujući tome što ne mora da se unosi u kratke trenutke površnog zadovoljstva. Jer, jedino se suzbijanje emocija činilo primereno u situaciji u kojoj bi te emocije ispoljavala samo jedna strana, ona. Sve do jutros, kada je shvatila da onim drugim verzijama sebe, silnoj publici iz multiverzuma, sigurno deluje kao opičena lujka. Automatska partnerka, žena na navijanje.

Meso je, dakle, tog dana za nju predstavljalo nužnost, ali i smetnju. Baš kao i mesar Marko, (mada, kada bi o njemu razmišljala, kroz nju je provejavalo sve samo ne misli o sterilnosti). Poznavala ga je malo duže od godinu dana: tip je bio ćutljiv i posvećen poslu. Čak i kada bi proćaskao s njom o nečemu što se ne odnosi na porudžbinu, zvučao je kao da je o svemu triput promislio pre nego što će prozboriti. Činilo se da sve drži pod kontrolom, meso u izlogu, prerađevine u frižideru, debelu drvenu dasku, svoje noževe i satare, sušene butkice, slaninu i kobasice koje vise na zidu iza njega. Pokreti su mu bili smisleni, precizni, imao je snažne ruke i snažna prsa, jak vrat i čvrstu vilicu. Izgledao je kao jurodivi gorštak i mračni mislilac, i nije imala s kim da ga uporedi dok nije pogledala jedan od filmova o Betmenu. Marko je, poput Brusa Vejna, bio Mračni Mesar, spolja grub i opremljen sečivima, iznutra nežan i mek poput najskupljeg komada teletine.

Ne bi znala da kaže kada je prvi put osetila da, u njegovoj blizini, žmarci ne spopadaju samo nju, već i njega, ali to otkriće ju je svakako navelo da počne da fantazira. Puštala je mašti na volju, često (predvidljivo i neizbežno) zamenjujući meso iz frižidera svojim telom, koje bi on grabio krupnim šakama... Uz to bi i dalje ćutao (možda bi iz njega dopiralo samo duboko disanje i potmula grmljavina, glasanje Mračnog Mesara).

Ušla je u radnju svesna toga da joj je lice zajapureno od golicavih misli. Na sreću, mogla je to da svali na teret koji je vukla i koji će uskoro postati još teži za nošenje.

Pozdravila ga je i rekla da je napolju vazduh izuzetno čist, a on se složio da se u ovom gradu zaista retko diše punim plućima.

„Ja sam odlučila da od danas samo tako dišem”, rekla je Mirjana i spustila bakaluk uz kasapski pult. Prešla je prstima preko svega što je već kupila, proverivši da nešto nije usput izgubila. Bilo je veoma važno da joj, kad zatreba, ništa ne zafali. A onda se uspravila i suočila s tamnim očima omiljenog prodavca. Odjednom, niotkud, zapitala se da li je i Vukša osetio žmarce kada se suočio sa očima te svoje nove zvezdice, za čijim je re-pom otišao.

„Marko”, kazala je, iznenadivši sebe time što ga je oslovila po imenu. Nije se sećala da su se ikad zvanično upoznali, prosto je znala kako se momak zove. „Treba mi nešto posebno.”

„Nema problema, Mirjana”, rekao je Marko i eto ga opet: insekti kreću u trku duž njenih leđa. Posle samo dve, tri razmenjene rečenice, mesar Marko i Mirjana Dalović su, spontano i savršeno, odmakli kilometrima od prethodne tačke u svome poznanstvu. „Reći šta treba.”

Eh, kad bih to bilo tako jednostavno. Sve ovo dosad bilo je zagrevanje, lagani peting. Mirjana se plašila – znala je da će se plašiti, ali bio je to pozitivan strah, ako takvo nešto uopšte postoji.

„Uzela bih veliku juneću kost”, rekla je. „Najveću što imaš. Hoću da napravim supu i izvadim srž za predjelo. A posle ću videti šta od mesa da odaberem. Pustiću tebe da preporučiš...”

Marko ju je saslušao, pa ostao još neko vreme da je gleda preko pulta, kao da na osnovu njene visine, obima grudi i struka procenjuje koliku kost da iznese.

„Mislim da imam nešto”, rekao je i u nekoliko se koraka izgubio u hladnjači. Za to vreme, Mirjana je obišla pult i frižidere, i našla se u Markovom prostoru, na mesarskoj pozornici. Osmotrla je dasku, ružičastu i vlažnu, kao i nož i sataru odložene poput četkica pored slikarskog platna. Stala je tako da joj Marko, kada se opet pojavi, priđe s leve strane, činilo se da je tako najzgodnije. Nagnula se preko pulta da proveriti koliko će joj trebati da dođe do kesa i cegera, i procenila je da će joj za taj sprint, ne bude li se okliznula, biti dovoljna tri, četiri koraka.

Marko je osvanuo iz stražnjeg dela mesare u oblaku ledene pare i u ruci je držao kost veliku kao njena podlaktica. Izvrsno, pomislila je, a onda je to i rekla naglas, na šta Marko nije uzvratilo. Zastao je, zburjen neovlašćenim prelaskom granice između mušterije i prodavca. Ona se pravila nevešta, dok joj je srce mahnito kucalo: namestila je osmeh na lice i odmahнула rukom.

„Ne brini, nisam ništa dirala. Htela sam samo da se nađem tu kada je budeš sekao, da ti kažem kolike komade hoću. Čoveče... za ovu tvoju sataru čovek mora da ima dozvolu.”

Markovo lice je i dalje bilo lišeno mimike, ali mu se telo otkočilo. Prišao joj je i stao tačno onako kako je planirala, tako da mu se ona nađe s desne strane.

„A ja mislio da imaš poverenja u mene”, rekao je i ona prvo pomisli da ga je uvredila, a onda shvati da je to njegov pokušaj šale.

Nasmejala se i pribila se uz njega, tako da je osetila njegov slatkast miris. Možda je to bio miris krvi. Dodir je udvostručio treperenje u njoj, pogotovo kada je osetila njegove drhtaje.

Počeo je glasnije da diše i ona kao da je iz dubine njegovih grudi čula tutnjavu.

Samo da pregura ovaj strah, posle će biti vremena za strast. Dlan leve ruke, pribijenu uz Markov bok, okrenula je ka njemu i blago mu stegla butni mišić.

„Prvo je preseci napola”, izgovorila je jedva, ostavši bez daha.

Marko je podigao sataru i za trenutak, kada mu je jače stegla butni mišić, zažmurio. A onda je otvorio oči i spustio sataru. Ili je, možda, bilo obrnuto.

Stotine svemira nastalo je i nestalo u tišini.

„Ne!”, čula je i pitala se dopire li vrisak iz nje. „Jebote, šta sam uradio?”

Pogledala je u Marka, jer nije smela da pogleda naniže, ali izvitoperena maska njegovog lica dovoljno je govorila. Znala je da treba da bude uznemirena i da bi bol trebalo da je nepodnošljiv, ali nekim čudom nije osećala ništa. Čak je i to njegovo vrišta-

nje zvučalo kao jaukanje iz neke druge prostorije ili kuće. Kada bi trepnula, doduše, crnilo joj se pred očima zadržavalo suviše dugo i po tome je znala da nešto ne valja, to jest, da je sve upravo onako kako je tog jutra zamislila. U tom slučaju, nije smela da troši vreme.

„Mirjana!”, dreknuo je Mračni Mesar, crven u licu (crveniji od nje kada je ušla u kapašnicu). „Jesi li dobro?” Počeo je da je čuška po obrazima svojim šapama i svaki udarac izazvao bi eksploziju crnila. Ali, zar krv ne bi trebalo da je crvena?

„Mmmdobro sam.” Čula je svoj glas unutar sebe jasnije nego izvan sebe. Da li je to normalno? Je li išta, uopšte, izgovorila? „Idi i uzmi...”, zaustila je, ali glava joj je u tom trenutku izvirila iz udobnog oblaka anestezije u koji se zavila, spala je s mekanog jastuka šoka i Mirjana odjednom oseti ubode hiljade pletaćih igala svuda po sebi.

Sledeći vrisak definitivno je bio njen. I savršeno ga je čula, spolja glasnije nego iznutra. Čula je i Markove slinave povike i izvinjenja. Betmen u suzama. „Idi...”, ponovila je i ta kratka reč joj je oduzela previše snage. „Idi i donesi kesu iz knji... knjižare.”

Nije moglo biti odlaganja. Iako će priroda uraditi svoje, svejedno je mogla stradati od naglog gubitka krvi. Spustila je pogled na desnu ruku. Deo i dalje pripojen njenom telu ležao je nasred daske, tamo gde je trebalo da se nalazi juneća kost, a deo koji je Marko odsekao sleteo je na pult i zaustavio se tik uz tu kost, tako da su činili bizaran par. Iz odsečene podlaktice je liptalo, ali ne u onako gustom mlazu kao iz preživelog dela ruke, i Mirjana se naterala da levom šakom obujmi mesto iznad reza i stisne ga što jače može.

„G-gde si, jebote?”

Pred očima joj se zamračilo. Kada se slika vratila, pored sebe je ugledala Marka kako histerično pretura po kesi iz knjižare.

„Skloni se”, šapnula je. Poslušao ju je i, uzmičući ka hladnjači, okliznuo se na svežu krv na pločicama. Čula ga je kako ropće i pokušava da ne povrati, a onda i kako trči negde iza i ipak povraća. Biće to baš zahtevno, ali uspeće nekako. Imala je spretne prste, a i razradila je u glavi redosled koraka. Prvo heftalica. Nije bitno da bude uredno, već da mehanički zatvori onoliko krvnih sudova koliko uspe da razabere u crvenom haosu patrljka. Klak jednom. Klak dvaput. Klak, klak, klak... Dobro je. Malo promašuje, ali malo i pogađa. Činilo se da krv ipak slabije ističe iz nje. Pazila je da diše što ravnomernije, najveći problem će nastati ako se onesvesti. Iako ju je ruka (zapravo celo telo) bolela kao sam đavo, taj bol nije mogla da podvede pod nosenos. Bio je i oštar i tup i stalan i pulsirajući, kralj svih bolova, ali je u njemu bilo nečeg neobičnog, golicavog, nečeg što ju je navodilo da se odvoji od njega i prouči ga hladne glave. Bila je u stanju šoka, ali ako će joj to pomoći da ostane pri svesti, onda neka. Klak, klak, klak. Može još jedan šok ovamo, konobar. Ma šta jedan, daj sve što imaš... Klak, klak, klak. Daj i taj Markov šok, svakako će ga podneti bolje od njega. (Nije joj bilo jasno zašto se toliko potresao. Zar ne bi trebalo da je navikao na ovakve situacije?)

Prvi put tog dana na licu joj je zaigrao osmeh koji nije morala da iznudi iz sebe. Totalno nezamisliv prizor! Jedno je bilo planirati ovakvu scenu, a nešto sasvim drugo naći se u njoj... U tom planiranju, očekivala je da joj mesar malo više pomogne, ali bila je u

pravu što se njega tiče, zaista je bio nežna duša. Spustila je heftalicu na pult i iz kese izvukla samolepljivu traku. Potpomogla se zubima, pa iz trećeg ili petog pokušaja uspela da je fiksira na patrljak i obmota je oko rane nakićene metalnim spajalicama. Potrošila je nekoliko metara trake pre nego što joj se učinilo da će biti dovoljno. Krv više nije imala kuda.

„Marko”, pozvala ga je i on je provirio iz stražnje prostorije. „Sad mi donesi kesu iz apoteke.”

Dok je petljao oko njenih stvari, ona je samolepljivu traku obložila debelim slojem papira za pakovanje, pa je preko njega navukla kesu u kojoj je sve to do malopre stajalo, i onda je paket uvezala još jednim krugom samolepljive trake. Pod tim debelim slojem zadržala se glavnina bola, sada je mogla da ga lokalizuje. Protok misli u njenoj glavi se poboljšao, osećala je da opet kontroliše mišiće u nogama. Kada je Marko doneo lekove, poslala ga je po čašu vode, pa je ispila veliku dozu analgetika. Sedativ je uzela samo jedan. S time nije želela da preteruje – morala je ostati budna i aktivna. Čekalo ju je još posla.

„Upakuj mi to”, naložila mu je, klimnuvši bradom ka odsečenoj ruci, koja joj je sada izgledala kao bilo koji drugi komad mesa, kao da nikad nije ni bila njena.

Marko ju je upitno pogledao, pa podigao juneću kost sa pulta.

„Ne to, jebote”, rekla je i sačekala da je on posluša, ali to se nije dogodilo. Ostao je zaustavljen usred pokreta i Mirjana nije mogla da proceni šta je ovog puta merio na njoj, kakvu vrstu procene je vršio, no to i nije bilo važno, tako da je zgrabila ostatak papira za pakovanje, pa, kako je znala i umela, uvila svoj komad mesa. Potom se vratila na drugu stranu pulta, u svet mušterija. I dalje ju je mučila drhtavica, samo što to više nisu bili insekti žudnje, ovo su bile krupnije životinje od čijeg topota joj se vrtelo u glavi.

„Mirjana”, rekao je Marko glasom deteta koje čeka roditeljsku kaznu. Nije imao šta da doda uz njeno ime.

„Ne brini”, rekla je i sagnula se da umotanu ruku ubaci u ceger s bakalukom, pa sve to skupa podigne na rame. „Biće sve u redu. I sam to znaš.”

Gledao ju je sa suzama u očima.

„A kad sve prođe, javiću ti se”, dodala je i leđima otvorila vrata mesare, čuvajući snagu u preostaloj ruci...

Kuća

...jer joj je, privremeno obogaljenoj, za spremanje obećane trpeze snaga bila preko potrebna. Kad se sve oduzme i sabere, tog ručka je naprosto moralo biti. Nikakvo bacanje novčića ili bilo koja druga igra na sreću nisu mogli da ga odlože ili otkažu. Jutros se probudila s tom mišlju, a s istom mišlju je sinoć zaspala, samo što se u toku noći nešto dogodilo, nešto što je od jedne iskre upalilo dva plamena, pošto je ručak s kojim je zaspala u svom središtu sadržao komad pečenog mesa kako bi nekom udovoljio, dok je ručak koji je Mirjani osvanuo u umu narednog jutra imao sasvim drugačiji cilj. I jedan i drugi

su se mogli nazvati ručkom za pamćenje, samo što će se taj drugi pamtiti duže. Eto kako nastaju paralelni svetovi.

Klackajući se na nesigurnim nogama uz ulicu, opterećena teretom koji nije mogla da rasporedi u dve ruke, mozgala je kako da pripremi meso. Da li da Vukši svoju ruku posluži u komadu, pečenu s krompirićima i varivom (u sosu od vina, naravno), ili rastražiranu do neprepoznatljivosti, pa posluženu kao neimenovani gulaš, sa tim istim varivom i krompirima koji će dodatno zamaskirati poreklo proteina? Zapravo je morala da odluči u kom trenutku želi da ga „oduševi”. Tu je nastajao problem. Ako ruku ispeče u komadu, logično bi bilo da se Vukša zgrozi i uopšte je ne proba. S druge strane, ako napravi gulaš, Vukša će ga, sasvim sigurno, pojesti. I onda bi morala da mu saopšti šta je upravo pojeo, rizikujući, pritom, da joj ne poveruje čak i kada mu pokaže patrljak, te da je – a to bi bilo nepodnošljivo – ismeje.

Osetivši kako lekovi počinju da deluju, ubrzala je korak i čak prebacila jednu od keša preko desnog ramena, da uspostavi bolju ravnotežu. Dilema nije bila laka, ali Mirjana je bila zadovoljna, pomalo i euforična. Opet joj je došlo da se nasmeje, ali nije želela da privlači pažnju prolaznika.

Ušavši u svoj ulaz, naslonila se leđima na zid pokraj poštanskih sandučića i sačekala da dođe do daha. Srce joj je tuklo u glavi, u vratu, u grudima, u ruci. Dobro je. Biće sve to dobro. Štaviše, sve će biti odlično! Trenutak odmora joj je pomogao da posloži misli: rešenje je bilo jednostavno i logično, prosto samo se nametalo.

Neće praviti nikakav gulaš, neće sebi dozvoliti da bilo šta objašnjava. Obući će perlinu koju je jutros izvukla iz ormara, da sakrije patrljak, i poslužiće mu samo jedan odrezak na tanjiru. A onda, kada bude pojeo taj komad mesa, izneće iz kuhinje na pladnju ostatak pečene ruke. Jednostavan trik za kompletan ugođaj. Ko zna, onako zagledan u zvezde, možda će uzeti još jedno parče pre nego što shvati šta žvaće.

Dok se pela stepenicama i razmatrala na koji način da izvuče iz džepa ključeve od stana, palo joj je na pamet da će ceo kulinarski poduhvat zaista teško izvesti jednom rukom (na drugu nije mogla da računa bar još nekoliko nedelja, dok ne počne da izrasta nova podlaktica i ne formira se nova šaka), ali je nekoliko puta u sebi ponovila da će se nekako snaći, i ta je mantra sa svakim novim ponavljanjem zvučala sve realnije. Nekako će se snaći, a kada sve prođe, kada isprati Vukšu preko praga poslednji put, kada joj rana zaraste i kada, posle nekoliko meseci, opet bude imala desnu ruku – prekrivenu mladom kožom i nesigurnih, neuvežbanih pokreta, ali svejedno novu i vitalnu: kompletnu – otići se svom Mračnom Mesaru i objasniti mu zašto je to morala da uradi. Razumeće on. I oprostiće joj za pretrpljeni stres. Na kraju krajeva, svim su tim kravama i svinjama čije je delove sekao i prodavao udovi isto tako iznova nicali, samo da bi ih on opet sekao i puštao da se regenerišu. Tako to ide na ovom svetu. To je naša moć i naša prednost, pomislila je. To su naši krugovi života i nije slučajno što ljudi kažu da svaka otkinuta grana uvek izbaci mladicu.

I dok je, tog popodneva, nespretno ali uporno (i naposljetku uspešno) seckala povrće i utrljavala suve začine u parče mesa koje je ležalo u plehu, podigla je glavu ka plafonu, odnosno ka nevidljivom nebu iznad zgrade na kom su, zamišljala je, zujale božje ili

vražje kamere koje snimaju i prenose vesti s ove Zemlje svim paralelnim Mirjanama koje će, kada završe s poslom i ostalim obavezama i revolucijama, sedeti pred multivizore da pogledaju Dnevni pregled... I večerašnji izveštaj će biti potpuni hit, bila je uverena u to i ta pomisao ju je ispunjavala ushićenjem. Njene verzije, koje su, kako je Olivera rekla, svaka na svoj način bile sjebane, imaće priliku da vide šta je ona uradila za sebe i da joj, šokirane, čestitaju, a pomalo i pozavide, pošto većina njih takvo nešto nikad neće moći da izvede. Tako surov i ekstravagantan čin bio je njena privilegija, njena žrtva i njen uspeh, i dok je tog jutra verovala da je druge žene preziru ili sažaljevaju, večeras će ona moći da sažaljeva njih, sve te silne Mirjane koje dodir hladnog metala satare nikad neće uspeti da preokrenu u svoju korist.